
Kommunerna och försäkringarna

- *ett riskfinansieringsprojekt*

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Projektets förutsättningar	5
Bakgrund	5
Projektets syfte och målsättning	6
Avgränsning	6
Projektets organisation	7
Tidplan	7
3. Enkäten	8
Bristande konkurrens	8
Premiehöjningar	9
Stigande självrisker	10
Skadesituationen	10
Ökande dominans av mäklare	11
4. Alternativa lösningar	12
Utveckla traditionell försäkring	12
Bilda försäkringsbolag – "Captive"	13
Försäkringskooperation – Pooling	13
Inköpsföreningar – Kommunförsäkringar	14
Intensifiering och utveckling av den kommunala riskhanteringen	14
5. Stadigvarande lösning krävs	15
Alternativ som valts bort	15
Alternativ att gå vidare med	16
Kommunförbundets fortsatta arbete	18
Bilaga 1: Enkäten	19

Förord

Svenska Kommunförbundet har under våren 2002 med anledning av svårigheterna för kommunerna att skadeförsäkra sig bedrivit ett projekt. Syftet har varit att för kommunerna redovisa alternativ eller komplement till den riskfinansiering som kommunerna är hänvisade till och använder sig av idag.

Ansvar för projektet har legat på sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet. I projektet har även Lena Dalman, Civilrättssektionen, Ulf Lennartsson, Finanssektionen och Anders Brunstedt, Finanssektionen deltagit.

Per Åkenäs, Aakenes Advisory Services har varit konsult i projektet och bidragit med den mer specifika kunskapen beträffande försäkringar.

I detta PM redovisas projektet och dess resultat samt de fortsatta åtgärder förbundet avser vidta.

Eva Granat-Hamberg

Projektledare

Sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet

1. Sammanfattning

Bakgrund

Svensk skadeförsäkring har långt ifrån varit framgångsrik under de senaste tio åren. Marknaden, som tidigare kännetecknats av mångfald och konkurrens, har nu drastiskt förändrats och förändringen har gått mycket snabbt. Det har emellertid inte skett någon förändring beträffande den bristande lönsamheten inom området kommunförsäkring, däremot har möjligheten att hämta hem eventuella förluster via en aktiv kapitalplacering på finansmarknaden försämrats. Detta har lett till att många av de försäkringsbolag som tidigare varit verksamma inom denna sektor valt att helt "kliva av" denna marknad. Inom den svenska marknaden finns det idag endast två försäkringsbolag som visar intresse av att teckna kommunförsäkringar, Länsförsäkringsbolagen och Trygg Hansa. Intresset kan dock variera mellan de 24 länsbolagen och Trygg Hansa säger sig för tillfället vara nöjd med storleken på sin kommunportfölj.

Uppfattningen om att svensk kommunförsäkring är en dålig affär är tämligen utbredd. Åsikten är i stort om än med några undantag, att kommunernas riskhanteringsarbete inte drivs i takt med vad dagens samhälle och utveckling kräver. Det brister i kommunernas underhåll och förebyggande arbete, vilket enligt försäkringsbolagen ligger till grund för det ökande antalet storskador. Riskhantering är en strategisk fråga, men har idag en allt för undanskymd tillvaro i många kommuner. Detta får kommunerna betala genom det idag bristande intresset för kommunförsäkring, samt i kraftigt höjda premier och självrisker.

Enkäten

Det har av försäkringsgivare, försäkringsmäklare, kommuner och inte minst media, lämnats många och olika utsagor om kommunerna och deras försäkringsproblematik. För att få en någorlunda mer heltäckande bild och kunna fastställa statusen beträffande kommunernas försäkringssituation gick Kommunförbundet ut med en enkät (bilaga 1) till landets samtliga kommuner. De försäkringar som främst varit föremål för vårt intresse är egendoms- och följdskadeförsäkring. Skälet till detta är att det är här man drabbats av de största problemen. Ur enkätmaterialet har följande förhållanden kunnat konstateras:

- Bristande konkurrens
- Premiehöjningar

- Stigande självrisker
- Stora skador
- Ökad dominans av mäklare

Alternativa lösningar

I projektet har studerats ett antal olika tänkbara lösningar som skulle kunna vara alternativ för att förbättra kommunernas situation. Vi har tittat på fördelar och nackdelar med respektive alternativ, samt vilka åtgärder som krävs för dess genomförande. De alternativ vi tittat på är följande:

- Utveckla traditionell försäkring
- Bilda försäkringsbolag – Captive
- Försäkringskooperation – Pooling
- Inköpsföreningar – Kommunförsäkring
- Intensifiering och utveckling av den kommunala riskhanteringen

Kommunförbundets roll och insatser

I bedömningen av vilka av de alternativa lösningar som projektgruppen funnit som mest angelägna att gå vidare med har hotet om monopol på kommunförsäkringsmarknaden och kommunernas bristande riskhantering varit styrande faktorer. Viktigt i sammanhanget har även varit de framtida ökande kraven på kommunerna beträffande ansvar att förebygga och hantera olyckor och kriser.

För att komma tillrätta med den nu rådande problematiken och kunna möta de kommande ökande kraven krävs en mer bärkraftig och stadigvarande lösning för de försäkringsbara riskerna. Med anledning av detta kommer projektgruppen att gå vidare med att

- arbeta för en intensifiering och utveckling av den kommunala riskhanteringen
- att utreda om en poolinglösning är möjlig för kommunerna

2. Projektets förutsättningar

Bakgrund

Svensk skadeförsäkring har långt ifrån varit framgångsrik under de senaste tio åren. Försäkringsbolagen har under denna tioårsperiod känt ett starkt behov av att höja premierna för att balansera sina skadeersättnings- och driftskostnader. På grund av en hård konkurrens på kommunförsäkringsmarknaden kunde emellertid bolagen inte genomföra önskade premiehöjningar. Trots utebliven höjning kunde försäkringsrörelsen presentera ett överskott tack vare en aktiv kapitalplacering på den då mycket gynnsamma finansmarknaden. Kommunförsäkring sågs under denna tid som ett konkurrensmedel för att skapa stora kapitalvolymmer i bolagen, trots att man länge gjort gällande att kommunförsäkring utgjorde en förlustaffär.

Marknaden, som tidigare kännetecknats av mångfald och konkurrens, har nu drastiskt förändrats och förändringen har gått mycket snabbt.

Det har inte skett någon förändring beträffande den bristande lönsamheten inom området kommunförsäkring, däremot har möjligheten att hämta hem eventuella förluster via en aktiv kapitalplacering på finansmarknaden försämrats. Detta har lett till att många av de försäkringsbolag som tidigare varit verksamma inom denna sektor valt att helt "kliva av" denna marknad. Zürich som varit en av de större försäkringsgivarna inom kommunförsäkringar, har inte enbart nöjt sig med att inte nyteckna kommunförsäkringar, utan även sagt upp försäkringar under löpande försäkringsperiod i samband med större skada. Inom den svenska marknaden finns det idag endast två försäkringsbolag som visar intresse av att teckna kommunförsäkringar, Länsförsäkringsbolagen och Trygg Hansa. Intresset kan dock variera mellan de 24 länsbolagen.

Den tidigare bristande lönsamheten har dessutom förvärrats genom händelserna den 11 september, vilka orsakade historiens största försäkringsskada. Ett stort trauma uppkom inom hela försäkringsindustrin vilket har medfört mycket kraftiga premiehöjningar.

Återförsäkringsbolagen är de som främst driver premiehöjningarna, men även direktförsäkringsgivarna tar tillfället i akt och rättar till sina balansräkningar.

Uppfattningen om att svensk kommunförsäkring är en dålig affär är tämligen utbredd. Åsikten är i stort om än med några undantag, att kommunernas riskhanteringsarbete inte drivs i takt med vad dagens samhälle och utveckling kräver. Det brister i kommunernas

underhåll och förebyggande arbete, vilket enligt försäkringsbolagen ligger till grund för det ökande antalet storskador. Riskhantering är en strategisk fråga, men har idag en allt för undanskymd tillvaro i många kommuner. Detta får kommunerna idag betala genom det idag bristande intresset för kommunförsäkring, samt i kraftigt höjda premier och självrisker.

Projektets syfte och mål

Projektet har syftat till att för kommunerna visa på alternativ eller komplement till den riskfinansiering som de är hänvisade till och använder sig av idag.

Målsättningen med projektet har varit att studera och analysera olika typer av riskfinansieringsmodeller och i någon form ange vilka av dessa som kan vara aktuella för en kommun.

Som sekundära mål för projektet kan följande anges:

- förbättrad kontroll över skadekostnader/skadebilden
- förbättrad skadehantering/skadereglering/erfarenhetsåterföring
- mer effektiv kommunal riskhantering

Avgränsning

Problemområdet har begränsats till skadeförsäkringar, främst egendomsförsäkring (för brand-, inbrotts och vattenskador) och ansvarsförsäkringar (för skadeståndskrav som riktas mot kommunen).

3. Enkäten

Det har av försäkringsgivare, försäkringsmäklare, kommuner och inte minst media, lämnats många och olika utsagor om kommunerna och deras försäkringsproblematik. För att få en någorlunda mer heltäckande bild och kunna fastställa statusen beträffande kommunernas försäkringssituation gick Kommunförbundet ut med en enkät (bilaga 1) till landets samtliga kommuner. Svarsfrekvensen var mycket god. Vi lyckades få 213 svar, vilket motsvarar 75% av antalet kommuner och tittar man på antalet invånare så representerar svaren 6 914 000 invånare (90 procent av landets invånarantal). Stockholm och Göteborg har undantagits med anledning av deras storlek, samt att de driver egna försäkringsbolag. De försäkringar som främst varit föremål för vårt intresse är egendoms- och följdskadeförsäkring. Skälet till detta är att det är här man drabbats av de största problemen.

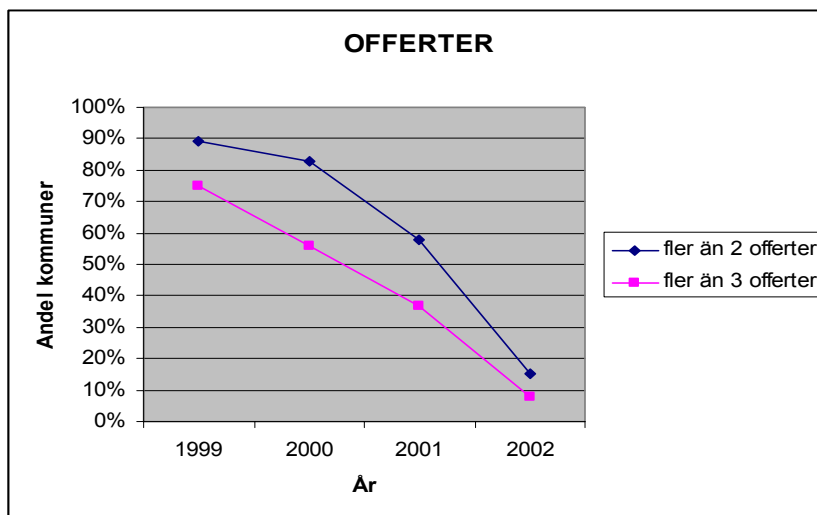
Ur enkätmaterialiet har följande förhållanden kunnat konstateras:

- Bristande konkurrens
- Premiehöjningar
- Stigande självrisker
- Stora skador
- Ökad dominans av mäklare

Bristande konkurrens

Kommunernas möjligheter att inhämta konkurrerande offerter för kommunförsäkringspaketet (egendoms- och ansvarsförsäkring) har dramatiskt minskat under hösten 2001 och vintern/våren 2002. Det har kunnat konstateras att flera kommuner inte mottagit något offerterbjudande alls, samt att andra endast mottagit ett enda offert svar. I dagsläget är det endast det lokala Länsförsäkringsbolaget och Trygg Hansa som visar intresse för kommunerna. Länsförsäkringar tar allt fler affärer till allt högre premie och det finns tecken som tyder på att Länsförsäkringsbolagen är på väg att dominera marknaden.

Nedanstående figur visar hur antalet offerterbjudanden förändrats mellan 1999-2002.

Premiehöjningar

De största premiehöjningarna har skett under hösten 2001, samt vid förnyelse eller nyplacering januari – april 2002. Extrema premiehöjningar på 200 – 400 procent förekommer. Av 67 placeringar gjorda 2002 fick 40 procent erfara premiehöjningar på mer än 50 procent. För 2001 fick 25 procent av kommunerna höjningar på mer än 50 procent vid placeringen. Den genomsnittliga premiehöjningen för de kommuner som rapporterat placering av kommunförsäkringen under 2001 – 2002 uppgår till 49 procent. Den genomsnittliga premienivån per invånare för upphandlingar/förnyelser som gjordes 2001-2002 ligger på 60.55 kr/inv. Tittar man enbart på placeringarna gjorda år 2002 ligger genomsnittspremien på 67 kr/inv., vilket räknat på 7 666 000 invånare motsvarar 515Mkr.

Vidstående tabell visar på ett antal kommuner som under 2001 – 2002 fått premiehöjningar på mer än 100 procent.

Kommun	Premie-höjning
A	420%
B	317%
C	311%
D	241%
E	158%
F	155%
G	154%
H	148%
I	139%
J	138%
K	137%
L	131%
M	129%
N	123%
O	117%
P	115%
Q	112%
R	108%
S	108%
T	100%

Stigande självrisker

De flesta kommuner har en självrisk på 2 Bb, men många har ökat till 5 eller 10 Bb. Högre självrisker har tagits för att sänka premiekostnaderna eller så har kommunerna blivit påtvingade detta av försäkringsbolagen. Det senare gäller i synnerhet kommuner som drabbats av större skador. 21 procent av de kommuner som placerat sina kommunförsäkringspaket under 2002 har en självrisk på 10 Bb eller mer. För 2001 var motsvarande siffra 16 procent.

Självriskerna får i allmänhet betecknas som låga i relation till vad en kommun klarar av inom sin balansomslutning.

Figuren till höger visar valda självrisknivåer hos de kommuner som besvarat enkäten. Självriskerna med grå ränder är de 4 mest vanligt förekommande.

<i>självrisk-nivå</i>	<i>antal komm.</i>	<i>andel</i>
0,5 Bb	3	1,4%
1 Bb	55	25,9%
1,5 Bb	1	0,5%
2 Bb	74	34,9%
3 Bb	9	4,2%
4 Bb	3	1,4%
5 Bb	33	15,6%
10 Bb	7	3,3%
1 Mkr	11	5,2%
2-2,5 Mkr	3	1,4%
100 Bb	1	0,5%
135 Bb	7	3,3%
25 Mkr	1	0,5%
övr	7	3,3%
summa:	212	100,0%

Skadesituationen

Det har vid tidigare kontakter med kommunerna visat sig vara svårt att insamla skadestatistik. Merparten av kommunerna har tyvärr inget eget begrepp om mottagna försäkringsersättningar. För aktuell skadestatistik hänvisar ofta kommunen till resp. försäkringsgivare.

För att få en känsla för storleken på de största skadorna som förekommit under senare år efterfrågades i enkäten endast uppgift om den största skadeersättning som kommunen har mottagit (eller anser sig berättigad till, avseende pågående skadeärende) under de senaste tre åren.

212 kommuner har uppgivit ersättningar från 10 tkr till 52,8 Mkr. Totalt uppgår dessa skador till 430 Mkr samtidigt som den senaste kända årspremien uppgick till 311 Mkr för motsvarande kommuner. Årspremien räcker med andra ord inte alls till för att betala de största skadorna.

Här skulle man kunna hävda att, eftersom skadorna avser den enskilt största skadan under de senaste tre åren, skall denna summa delas med 3. Enligt vår uppfattning ska endast en

viss nedsättning göras (kanske med 20-30 procent), eftersom det inte är otänkbart att de angivna skadorna kan inträffa under ett och samma år. Endast om det statistiska materialet hade kunnat samlats på årsbasis kan mer säkra bedömningar göras av finansieringsbehovet.

Skadorna kan sammanställas grupperade i intervaller så som i tabellen nedan.

Av tabellen framgår att de flesta skador (51%) ligger i intervallet 100 – 500 tkr.

11 skador i intervallet 10 – 20 Mkr kostade sammanlagt 126 Mkr, vilket är det mest kostsamma intervallet.

Intervall mkr	Antal skador	Skadekostnad	Medelskada
< 0,1	31	1 767 031	57 001
0,1-0,5	77	19 856 979	257 883
0,5-1	34	24 074 546	708 075
1-5	42	83 865 832	1 996 806
5-10	15	111 541 198	7 436 080
10-20	11	126 000 000	11 454 545
20-50	1	20 000 000	20 000 000
>50	1	52 800 000	52 800 000
Summa:	212	439 905 586	2 075 026

99 procent av antalet skador understiger 20 Mkr. Samtidigt utgör skadekostnaderna för alla skador understigande 20 Mkr 88 procent av de sammanlagda skadekostnaderna.

Ökad dominans av mäklare

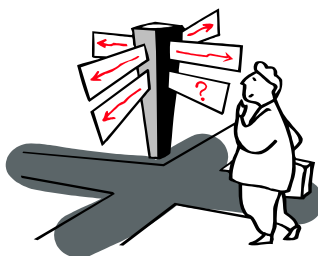
De flesta kommuner använder sig idag av mäklare vid upphandling av försäkring. Enligt enkäten visar det sig närmare bestämt vara 92,5 procent av kommunerna som använder sig av mäklare. Kommunerna var länge försiktiga med att använda mäklare för upphandling av försäkringar, men när utländska bolag som Zürich, Cox, Sampo m fl dök upp på svensk marknad utan lokal närvaro, blev det nödvändigt att ta stöd av mäklare. Mäklarens uppgift är att hitta försäkringsgivare och skapa konkurrens. Situationen har emellertid blivit annorlunda, när endast Länsförsäkringar och Trygg Hansa i praktiken kvarstår som

intressenter. Mäklarnas kreativitet sätts nu på prov. Det är främst deras uppgift att hitta nya alternativa lösningar för sina uppdragsgivare.

4. Alternativa lösningar

I projektet har studerats ett antal olika tänkbara lösningar som skulle kunna vara alternativ för att förbättra kommunernas situation. Vi har tittat på fördelar och nackdelar med respektive alternativ, samt vilka åtgärder som krävs för dess genomförande. De alternativ vi tittat på är följande:

- Utveckla traditionell försäkring
- Bilda försäkringsbolag – Captive
- Försäkringskooperation – Pooling
- Inköpsföreningar – Kommunförsäkring
- Intensifiering och utveckling av den kommunala riskhanteringen

Utveckla traditionell försäkring

Tanken är här att kommunerna även fortsättningsvis skall vända sig till den externa försäkringsmarknaden, men att genom vissa åtgärder förbättra deras möjligheter att upphandla försäkring. De åtgärder som diskuterats är

a) Förbättrad beställarkompetens

För att åstadkomma en förbättrad beställarkompetens krävs åtgärder som syftar till att öka förståelsen för och kunskapen om risker, riskhanteringsåtgärder och försäkringsbehovet. Det måste tillföras en översiktlig kunskap om försäkringsmarknaden och hur den fungerar. Sist

men inte minst krävs åtgärder för att öka förmågan att definiera och upphandla tjänster av försäkringsmäklare.

b) Hantering av höga självrisker

Här handlar det främst om att ge kommunerna modeller för hur kostnaden för höga självrisker kan finansieras internt (skadefond alternativt intern försäkringsredovisning).

Bilda försäkringsbolag – ”Captive”

Ett alternativ som ofta diskuterats, inte minst i media, är att lösa kommunernas försäkringsproblematik genom att starta egna försäkringsbolag d v s så kallade captive. Captive utgör ett sätt att finansiera skador som rimligtvis kan budgeteras över en period av 3-5 år. För att bilda ett captive måste man ha en viss volym, det finns en ”kritisk massa” under vilken det inte är lämpligt att bilda captive. Premievolymerna bör ligga på ca 10 miljoner för att det skall vara intressant att bilda ett captivebolag. Detta innebär att de flesta kommuner är för små för att själva starta ett captive, men det finns idag exempel där kommuner gått samman i en captivelösning. För bildande av captive krävs enligt lag en egen kapitalinsats. Den största fördelen med ett captive är att kommunen eller de samarbetande kommunerna får tillgång till återförsäkringsmarknadens alla aktörer.¹ Viktigt att påpeka i detta sammanhang är att bildande av captive förutsätter att kommunen/kommunerna känner de risker man lever med och bedriver ett aktivt riskhanteringsarbete. Ett captive måste tillämpa samma premieberäkningsmetoder som ett traditionellt försäkringsbolag. Detta innebär att kommunen/kommuner som visar på ett dåligt skaderesultat även i en captivelösning får bära en högre premie och självrisk.

Försäkringskooperation – Pooling

För detta alternativ är det önskvärt med en särskild försäkringslagstiftning för kommunförsäkringar. Lösningen kan liknas vid ett ömsesidigt försäkringsbolag utan krav på

¹ Detta kan exemplifieras med S:t Erik Försäkring, Stockholm Stads captive. Förvaltningar och bolag inom kommunkoncernen har problem att hitta försäkringsgivare i Sverige för att täcka det önskade försäkringsbehovet. För stadens återförsäkring är S:t Erik Försäkring i kontakt med 20 återförsäkringsgivare varav 9 deltar i försäkringsprogrammet för 2002.

kapital, endast kommungarantier. Detta ger så att säga en ömsesidig försäkringslösning utan kapitalinsats. Sammanslutningen – poolen – köper sedvanliga återförsäkringar för risker som inte kan bäras av den sammanlagda portföljen. Ytterst bör staten stå som garant för lösningen (katastrofgarantier). En poolinglösning är kostnadseffektiv och skapar en utmärkt återföring av information och skadeerfarenheter. Denna typ av pooler för offentlig förvaltning finns främst i USA och Kanada, men enligt uppgift även i Holland, Storbritannien, Nya Zeeland, Australien samt Japan. Viss jämförelse kan även göras med statens eget internförsäkringssystem vilket administreras av kammarkollegiet och som ytterst är återförsäkrat hos riksgäldskontoret, liksom med PPM-myndigheten.²

Inköpsföreningar – Kommunförsäkringar

Försäkringsmarknaden är liksom finansmarknaden attraherad av stora premier. Hur skaffar sig kommunerna köpstyrka? Om många kommuner slår sig samman om sina försäkringsbehov och marknadsför detta på ett attraktivt sätt, kan detta stimulera intresset och därmed konkurrensen på marknaden. Inköpsföreningar för försäkringar (Insurance Purchasing Groups) förekommer i en rad länder. Det finns även exempel på inköpsföreningar i Sverige och en av dessa är den sk "11-gruppen" i Skåne.

Intensifiering och utveckling av den kommunala riskhanteringen

Kommunförbundet har sedan länge engagerat sig i utbildningen av kommunala säkerhetssamordnare och samtidigt utarbetat en rad publikationer för att bistå kommunerna med att utveckla den egna riskhanteringen. Intresset för utbildningen har avtagit. En nytändning erfordras och en utveckling av utbildningsinsatser/program. Dessa insatser kan möjligtvis ta utgångspunkt i de pågående normativa förändringar från staten, vilka kommer att öka kommunernas ansvar för att förebygga olyckor och kriser. De förslag som föreligger är:

² Svenska Atomförsäkringspoolen är ett exempel på en existerande pool i Sverige. Därutöver förekommer det olika "informella" försäkringspooler mellan försäkringsgivare. Notera dock att dessa pooler sker mellan redan registrerade försäkringsbolag. Det finns därför inga etablerings- eller tillsynsregler för svenska pooler.

- Samhällets säkerhet och beredskap, Proposition 2001/02:158. ("Säkerhet i en ny tid,(SOU 2001:41).
- Reformerad räddningstjänstlagstiftning, SOU 2002:10.

Dessa förändringar ställer krav på kommunerna att ta fram sårbarhets- och riskanalyser samt att samordna riskhanteringsarbetet på lokal nivå. Samma ansvar kommer länsstyrelsen att få på regional nivå, samt regeringen på nationell nivå.

Detta kommer att kräva en professionalisering av kommunernas riskhanteringsarbete och en organisation/ledning som stödjer detta.

5. Stadigvarande lösning krävs

Kommunerna befinner sig i en mycket besvärlig situation. Hotet om monopol på kommunförsäkringsmarknaden kryper allt närmare. I dagsläget är det lite som tyder på att situationen för kommunerna skall förbättras. Det finns inga tecken på att man från mäklarsidan lyckas frambringa några kreativa uppslag.

En ytterligare problemställning är att riskhanteringsarbetet inom många kommuner inte drivs i takt med vad dagens samhälle och utveckling kräver. Det brister ofta i kommunernas underhåll och förebyggande arbete, vilket enligt försäkringsbolagen ligger till grund för det ökande antalet storskador. Riskhantering är en strategisk fråga, men lever idag på många håll en allt för undanskymd tillvaro i kommunerna. Detta får kommunerna idag betala genom det bristande intresset för kommunförsäkring, samt i kraftigt höjda premier och självrisker.

Viktigt att ha med i bedömningen inför vilka insatser som krävs är också de framtida ökande kraven på kommunerna beträffande ansvar att förebygga och hantera olyckor och kriser.

Alternativ som valts bort

Som tidigare redovisats har vi inom projektet studerat ett antal olika tänkbara lösningar som skulle kunna vara alternativ för att förbättra kommunernas situation. I valet av vilka

lösningar som kan vara angelägna att från Kommunförbundet gå vidare med har förbundet under rådande situation valt bort alternativen

- Utveckla traditionell försäkring
- Bilda försäkringsbolag – Captive
- Inköpsföreningar – Kommunförsäkring

Utveckla traditionell försäkring och stimulera till bildande av inköpsföreningar

Att gå vidare med att utveckla traditionell försäkring, samt att stimulera kommunerna till att bilda inköpsföreningar, förutsätter att det finns en någorlunda fungerande försäkringsmarknad. Den nuvarande situationen på försäkringsmarknaden och de begränsade utsikterna att det inom den närmsta tiden skall ske någon återhämtning på kommunförsäkringsmarknaden, har gjort att vi inom projektet inte funnit det angeläget för Kommunförbundet att gå vidare med dessa lösningar.

Bilda försäkringsbolag - Captive

Vi har inte bedömt det vara aktuellt för Kommunförbundet att starta ett eget captive. Vi vill däremot peka på möjligheterna för en kommun, att ensam eller tillsammans med annan, bilda ett captive. Det finns idag exempel på båda varianterna, Stockholms S:t Erik, Göteborgs Göta Leijon, samt det mellan Gävle och Sundsvall samägda försäkringsbolaget Svenska Kommunförsäkring AB (går i drift vid årsskiftet 2002/2003). Vi har i denna del inte sett någon annan roll för Kommunförbundet än att ge tips om vart man som kommun kan vända sig för att få vägledning och stöd vid ett eventuellt captivebildande.

Alternativ att gå vidare med

För att komma tillrätta med den nu rådande problematiken och kunna möta de kommande ökande kraven krävs en mer bärkraftig och stadigvarande lösning för de försäkringsbara riskerna. Med anledning av detta har projektgruppen funnit anledning att förorda två av de tidigare redovisade alternativa lösningarna, nämligen

- Intensifiering och utveckling av den kommunala riskhanteringen
- Försäkringskooperation – Pooling

Intensifiering och utveckling av den kommunala riskhanteringen

Det kommunala riskhanteringsarbetet bör i framtiden bedrivas på ett betydligt bredare plan, där verksamhetens helhet och dess mål sätts i fokus. Istället för att i första hand se till olycks- och skaderisker av egendom bör riskhanteringsarbetet fokuseras mer på riskernas konsekvenser för verksamhetens mål och förmåga att klara av "kriser". Detta nya arbetssätt kräver en professionalisering av kommunernas riskhanteringsarbete och en organisation/ledning som stödjer detta. Arbete med riskhantering är lika viktigt och jämförbart med det arbete med miljölednings- och kvalitetsledningssystem som idag bedrivs i kommunerna. Kommunernas förmåga att tillsammans med andra aktörer hantera de risker de exponeras för, samt förebygga skador är avgörande för kommuninvånarnas trygghet och säkerhet. Arbetet med att skapa en trygg och säker kommun kan också ses som en av flera betydelsefulla faktorer för att värna om kommunens attraktionskraft. Ett ytterligare viktigt argument för att bedriva ett aktivt riskhanteringsarbete är ekonomin. Det första steget mot ekonomisk trygghet för den kommunala verksamheten är riskhanteringsarbetet. Ett bristande riskhanteringsarbete kommer att bli kännbart ekonomiskt, vilket inte minst bekräftas av den nu rådande försäkringsproblematiken.

Budskapet till kommunerna efter denna försäkringsutredning får inte vara: det är lugnt, vi har löst era försäkringsproblem. Utan försäkringsproblemen bottnar i bristande egenkontroll. Först när vi kommit till rätta med riskhanteringen kommer vi till rätta med försäkringsproblemen. Delarna måste samverka. Genom att ta tag i försäkringsproblemet kan kommunerna få en bättre bild av problemområdet varefter insatserna kan fokuseras på de specifika områden där de gör störst nytta.

Försäkringskooperation - pooling

Tanken med en poolinglösning är att skapa en ömsesidig försäkringslösning utan kapitalinsats. Denna lösning är kostnadseffektiv och skapar en utmärkt återföring av information och skadeerfarenheter. Den största vinsten eller fördelen med en poolinglösning, torde däremot vara att den skapar förutsättningar för att kommunerna själva bestämmer nivån på riskhanteringsarbetet. Nivån på riskhanteringsarbetet styrs idag till stor del av försäkringsbolagen, där premier och självrisker används som styrinstrument. Detta har inneburit att riskhanteringsarbetet i första hand har inriktats på åtgärder för att förebygga skador på fysiska tillgångar (försäkringsbara risker) som förorsakats av naturliga eller av människan orsakade faror. Som tidigare nämnts kommer det i framtiden att ställas andra krav på kommunerna och deras säkerhetsarbete, som i hög grad kommer omfatta

även icke försäkringsbara risker. För detta ändamål kommer kommunerna att tvingas frigöra personalresurser. En omorganisation kommer sannolikt att krävas, där riskhanteringen för de försäkringsbara riskerna lämpligen samordnas med krishanteringsarbetet. Förhållandena för kommunerna att övergå i en poolinglösning är med andra ord förmodligen särskilt gynnsamma under de närmaste åren.

Kommunförbundets fortsatta arbete

Med anledning av den nu rådande situationen och de kommande ökande kraven kommer förbundet att gå vidare med att

- arbeta för en intensifiering och utveckling av den kommunala riskhanteringen
- att utreda om en poolinglösning är möjlig för kommunerna

Det fortsatta arbetet påbörjas i oktober 2002 och avslutas våren 2003 och vid projekttidens slut skall projektgruppen redovisa

- en eller flera poolinglösningar som kan vara aktuella, samt vilka åtgärder och insatser som krävs för dess genomförande
- en åtgärdsplan för intensifiering och utveckling av det kommunala riskhanteringsarbetet
- vilka informationsinsatser som krävs för lansering av en poolinglösning och förbättrad riskhantering

Bilaga

Kommun		ENKÄT	Kommunkod
Uppgiftslämnare, namn			
Telefonnr	Fax nr		

Svaret på enkäten vill vi ha **senast den 2002-03-15** till

Svenska Kommunförbundet
Eva Granat-Hamberg
 Sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet
 118 82 STOCKHOLM

eller till fax 08 – 641 51 85

Försäkringsmäklare, försäkringsbolag

1 a) När förnyades/tecknades den nu gällande försäkringen ?

1. År: 2. Månad:

b) Antal anbud vid senaste upphandling ?

2. Vilket försäkringsbolag har kommunen ?

.....

3. Använder kommunen försäkringsmäklare vid försäkringsupphandling ?

1. Ja 2. Nej 3. Annat

Om ja, vilken ?

.....

Premier, självrisker ¹⁾

4. Kommunens försäkringspremie ?

Nuvarandekr Tidigarekr

5. Kommunens självrisk vid egendomsskador ?

NuvarandeBb/kr TidigareBb/kr

Försäkringsersättning

6. a) Största försäkringsersättning som kommunen erhållit eller förväntas skall utbetalas ²⁾ ?

ca.....kr

b) Vilken typ av händelse rörde det sig om ?

1. Brand 2. Inbrott 3. Skadegörelse

4. Annat:

¹⁾ Om kommunen skall teckna ny försäkring inom kort och Du redan vet den nya premien och självrisken, v v uppge dessa. Vi önskar så färsk information som möjligt.

²⁾ Gällande egendomsskada och avser de tre senaste åren.